

dr hab. Bożena Cetnarowska, prof. UŚ
Instytut Językoznawstwa
Wydział Humanistyczny
ul. Grota Roweckiego 5
41-205 Sosnowiec

**Recenzja dorobku naukowego i osiągnięć doktora Bartosza Wilanda
w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa**

1. Sylwetka Naukowa Habilitanta

Pan dr Bartosz Wiland jest absolwentem filologii angielskiej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W roku akademickim 2007/2008 przebywał, dzięki stypendium Fulbright Junior Research Award, przyznanym mu przez Polsko-Amerykańską Komisję Fulbrighta, jako doktorant wizytujący w Zakładzie Lingwistyki i Filozofii Massachusetts Institute of Technology (MIT) w Cambridge, MA (w Stanach Zjednoczonych). Pan Bartosz Wiland otrzymał tytuł doktora nauk humanistycznych (w zakresie językoznawstwa) w roku 2009 na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza po przedstawieniu rozprawy naukowej pt. „Aspects of order preservation in Polish and English”. Od roku 2009 Habilitant jest zatrudniony (jako adiunkt) w Instytucie Filologii Angielskiej, obecnie na Wydziale Anglistyki UAM.

2. Opisowa ocena monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe przez Habilitanta

Monografia autorska doktora Bartosza Wilanda pt. *The spell-out algorithm and lexicalization patterns: Slavic verbs and complementizers*, opublikowana przez wydawnictwo Language Science Press w Berlinie, jest pierwszą monografią napisaną przez polskiego językoznawcę (i jedną z niewielu monografii językoznawczych dostępnych na europejskim rynku wydawniczym) prezentującą zasady nowej teorii składniowej w paradygmacie językoznawstwa generatywnego, tj. teorii nanosyntaktycznej. Teoria ta zostaje zastosowana przez Habilitanta do wyjaśnienia intrygujących zjawisk językowych głównie z języków słowiańskich, ale także z języków bałtyckich (takich jak łotewski) oraz języków z grupy bantu (tj. język basaa).

Monografia autorska Bartosza Wilanda liczy 177 stron. Składa się z rozdziału pierwszego mającego charakter wstępu, z pięciu rozdziałów tematycznych, oraz z rozdziału podsumowującego obserwacje Autora. Zawiera ponadto obszerną bibliografię, spis skrótów i symboli użytych w pracy, oraz trzy indeksy: indeks osób, indeks języków oraz indeks rzeczowy.

W rozdziale pierwszym znajduje się jasna zapowiedź celów badawczych oraz zarys układu i treści pracy.

Rozdział drugi przynosi wymienione przedstawienie założeń teorii nanosyntaktycznej. Są one wyjaśnione w oparciu o materiał empiryczny głównie z języka polskiego, ale także z języka romskiego (bałkańskiego), czeskiego i angielskiego. Habilitant przedstawia klarownie jedno z głównych pytań badawczych w ramach teorii nanosyntaktycznej. Jest to tzw. problem leksykalizacji, tj. sposobu przekształcenia hierarchicznej struktury składniowej w reprezentację leksykalną, składającą się z uporządkowanego linearnie ciągu morfemów. Dr Wiland wskazuje na znaczenie dla rozwoju teorii nanosyntaktycznej zjawiska synkretyzmu wewnątrz paradygmatów fleksyjnych rzeczowników (a także przymiotników i liczebników) w językach słowiańskich. Przedstawia propozycję (por. Caha 2009) rozbicia form przypadku na zestaw cech prywatnych oraz omawia hierarchię form przypadku, odzwierciedlającą poziom złożoności struktury poszczególnych przypadków. Hierarchia ta zakłada, że najbardziej złożoną strukturę posiada forma narzędnika, zaś najmniej złożona jest forma mianownika, tj. narzędnik > miejscownik > celownik > dopełniacz > biernik > mianownik. Powiązana z hierarchią form przypadku jest tzw. Zasada Morfologicznego Zawierania się (ang. *morphological containment*), przewidująca, że reprezentacja strukturalna form przypadkowych znajdujących się wyżej w hierarchii zawiera reprezentację form umieszczonych niżej w hierarchii przypadków.

W rozdziale drugim Habilitant omawia kluczową dla teorii nanosyntaktycznej zasadę *ABA, sformułowaną m.in. w artykule Bobaljika (2007) (na gruncie teorii morfologii rozproszonej). Zasada *ABA przewiduje, że synkretyzm może obejmować tylko te formy fleksyjne, które sąsiadują w paradygmacie fleksyjnym uporządkowanym zgodnie z hierarchią przypadków. Są to np. formy mianownika i biernika (pol. *wino*) lub formy biernika i dopełniacza (pol. *chłopca*). Synkretyzm nie może obejmować np. form narzędnika i mianownika (o ile nie występuje synkretyzm wszystkich form przypadku). Przedstawiony w podrozdziale 2.3.3 opis działania zasady *ABA oraz hierarchii form przypadkowych jest zwięzły, lecz zrozumiały. Można by tylko zadać pytanie, gdzie jest miejsce w tej hierarchii wołacza, który występuje w tradycyjnym paradygmacie fleksyjnym rzeczowników, m.in. w języku polskim i czeskim.

Należy docenić, widoczny przede wszystkim w rozdziale drugim (ale także w rozdziałach kolejnych), wysiłek Habilitanta włożony w naświetlenie podobieństw i różnic pomiędzy teorią nanosyntaktyczną a teorią morfologii rozproszonej (ang. *Distributed Morphology*), stanowiącą inne podejście w ramach współczesnej morfologii generatywnej. Dr Wiland podkreśla, że w przeciwieństwie do założeń teorii morfologii rozproszonej, w której morfemy fleksyjne realizują zbitkę cech morfoskładniowych, w teorii nanosyntaktycznej morfemy fleksyjne mają reprezentację strukturalną w postaci drzewek składniowych, zawierających projekcje (tj. frazy funkcjonalne), których trzonami są poszczególne cechy fleksyjne. Ponadto, leksykalizacja struktur składniowych następuje cyklicznie w teorii nanoskładni, więc leksykalizacja większej struktury powoduje „nadpisanie” leksykalizacji struktury w niej zawartej. Nanosyntaktyczna Zasada Nadzbioru (ang. *Superset Principle*, por. Starke 2009) przewiduje z kolei, że podczas kierowania frazowego węzła składniowego do komponentu fonologicznego wybierany jest wykładnik (tj. morfem) z mniejszą ilością cech niedookreślonych pod względem ich wartości.

W mojej ocenie, bardzo przydatną częścią rozdziału drugiego jest podrozdział 2.4, przedstawiający tzw. algorytm wydruku. Jest to lista procedur, które stosują zwolennicy teorii nanoskładniowej, w tym jej twórca Michał Starke (por. Starke 2009, 2018), na etapie cyklicznego wydruku (zwanego także „przełożeniem”, ang. *spell-out*), tj. podczas przekazywania reprezentacji semantyczno-składniowych do komponentu formy fonetycznej. Przystępne dla czytelnika są także pozostałe części rozdziału drugiego, m.in. wyjaśnienie Zasady Nadzbioru w podrozdziale 2.3.1, a zwłaszcza końcowy podrozdział 2.6, przynoszący zapowiedź treści kolejnych rozdziałów.

Rozdział trzeci zawiera wnikliwą analizę semantyczno-składniową czasowników zawierających cząstkę *-nou-* w języku czeskim i cząstkę *-nq-* w języku polskim. Habilitant pokazuje, że większość czasowników z cząstką *-nou-/nq-* należy do dwóch klas aspektowych: do czasowników semelfaktywnych (oznaczających czynność jednorazową, zwykle o krótkim okresie trwania), np. *kopnąć*, *drgnąć*, lub do grupy czasowników oznaczających stopniowalną zmianę stanu (ang. *degree achievement verbs*), np. *chudnąć*, *blednąć*. Zauważa ponadto, że te ostatnie czasowniki (tj. *degree achievement verbs*) zachowują się jak (nieprzechodnie) czasowniki nieakuzatywne, podczas gdy czasowniki semelfaktywne należą do (nieprzechodnich) czasowników nieergatywnych lub do (przechodnich) czasowników akuzatywnych.

Dr Wiland podejmuje w podrozdziale 3.3 udaną próbę wykorzystania nanosyntaktycznego aparatu teoretycznego do wyjaśnienia zjawiska synkretyzmu elementu *-nq-* / *-nou-*. Formułuje szereg nowatorskich (choć czasami kontrowersyjnych) hipotez. Przyjmuje między innymi założenie, że czasowniki oznaczające *degree achievements* zbudowane są na rdzeniach przymiotnikowych, natomiast czasowniki semelfaktywne zbudowane są na rdzeniach rzeczownikowych. Nietrudno jest wykazać, że czasowniki oznaczające stopniowalną zmianę stanu są derywowane od podstaw przymiotnikowych (por. *blady* - *blednąć*, *głuchy* - *głuchnąć*), jednak dyskusyjna jest hipoteza, iż czasowniki semelfaktywne, takie jak *kopnąć*, *mruknąć*, *krzyknąć* i *gwizdnąć*, oparte są na rdzeniach rzeczownikowych. Jak zauważa m.in. Waszakowa (1993: 26), rzeczowniki w parach *kop* - *kopnąć*, *krzyk* - *krzyknąć*, *szczek* - *szczeknąć* lub *stuk* - *stuknąć* traktowane są tradycyjnie jako derywaty odczasownikowe (powstałe w wyniku derywacji ujemnej lub derywacji paradygmatycznej), ponieważ wyrażanie czynności jest funkcją podstawową dla czasowników, natomiast funkcją wtórną - dla rzeczowników. Ponadto, rzeczowniki takie jak *kop*, *mruk* i *szczek* występuje zdecydowanie rzadziej niż czasowniki *kopnąć/kopać*, *mruknąć/mruczeć* i *szczeknąć/szczekać*, więc to rzeczowniki mogą być traktowane jako leksemy motywowane i derywaty odczasownikowe. W przypadku par *krzyk* - *krzyczeć* lub *gwizd* - *gwizdnąć* można z kolei mówić o motywacji wzajemnej (dwukierunkowej).

Habilitant proponuje w rozdziale trzecim traktowanie elementu *-nq-* w języku polskim i *-nou-* w języku czeskim jako sekwencji dwóch morfemów: *-n-* oraz *-q-* (tj. *-n-* oraz *-ou-* w języku czeskim). Właściwym przyrostkiem tematycznym jest dla niego składnik wokaliczny *-q-* / *-ou-*, natomiast morfem *-n-* jest uważany za wykładnik tzw. „czasownika lekkiego” (ang. *light verb*). Dr Wiland formułuje interesującą tezę, że reprezentacja składniowa czasowników semelfaktywnych jest bogatsza (tj. większa) niż reprezentacja składniowa czasowników typu *degree achievements*. W przypadku tej ostatniej grupy czasowników (oznaczających stopniowalną zmianę stanu), przyrostek *-n-* jest według Habilitanta trzonem frazy GetP,

będącej projekcją funkcyjną z czasownikiem lekkim GET 'stać się', natomiast w reprezentacji czasowników semelfaktywnych przyrostek *-n-* jest trzonem frazy GiveP, będącej projekcją z czasownikiem lekkim GIVE 'dać'.

Kolejnym problemem badawczym podjętym w rozdziale trzecim jest analiza relacji pomiędzy czasownikami semelfaktywnymi oraz odpowiadającymi im czasownikami oznaczającymi czynność wielokrotną, por. *kopnąć* - *kopać*, *stuknąć* - *stukać*. Należy przypomnieć, że w ujęciu tradycyjnym lub strukturalistycznym, polskie czasowniki semelfaktywne, z powodu większego stopnia złożoności morfologicznej, derywowane są od czasowników multiplikatywnych (lub iteratywnych), tj. *kopać* → *kopnąć*, *stukać* → *stuknąć* (por. Kucała 1966, Wróbel 1998: 548-549). Habilitant przedstawia solidne argumenty semantyczne i składniowe za przyjęciem odmiennego założenia, tj. derywowania form iteratywnych (i multiplikatywnych) od form semelfaktywnych, np. *kopnąć* → *kopać*, *stuknąć* → *stukać*. Derywacja polegająca na morfologicznej redukcji, czyli zastąpieniu ciągu dwóch morfemów (tj. sekwencji *-n-* oraz *-q-* w języku polskim) pojedynczym morfemem *-a(j)-*, nie jest operacją przewidzianą w zestawie procedur wydruku przyjętym w standardowym modelu teorii nanosyntaktycznej (Starke 2018). Dr Wiland proponuje więc dodanie do zestawu tychże procedur operacji tzw. ekstrakcji, czyli „wydobycia” i przesunięcia rdzenia z lewej gałęzi frazy utworzonej w poprzednim cyklu. Propozycja wzbogacenia aparatu pojęciowego teorii nanosyntaktycznej świadczy o samodzielności naukowej, a także o kreatywności Habilitanta jako badacza. Dyskusja sposobu przedstawienia relacji pomiędzy parami czasowników takich jak *kopnąć* - *kopać* w polszczyźnie lub *poslechnout* - *poslouchat* ‘posłuchać - słuchać’ w czeszczyźnie pokazuje ponadto, że dr Wiland posiada bardzo dobrą znajomość zagadnień dotyczących fonologii języka polskiego i czeskiego. Potrafi rozważyć zalety i wady rozwiązań alternatywnych wobec tych, które sam przyjmuje.

W kolejnych rozdziałach monografii (tj. czwartym, piątym i szóstym) dr Bartosz Wiland zajmuje się - na podstawie danych empirycznych z wielu języków indoeuropejskich oraz nieindoeuropejskich - zjawiskiem synkretyzmu międzykategorialnego, polegającym na zbieżności lub identyczności fonologicznej leksemów traktowanych tradycyjnie jako należące do odmiennych części mowy, np. spójników podrzędnych, zaimków wskazujących, zaimków względnych i pytajnych. Przyjęte jest tu założenie (zgodne z teorią nanosyntaktyczną), że badane elementy posiadają swoją wewnętrzną strukturę i geometryczną reprezentację, składającą się z indywidualnych cech morfoskładniowych.

W rozdziale czwartym Habilitant przedstawia problem, jaki dane z języka rosyjskiego przedstawiają dla Zasady Morfologicznego Zawierania się. Dla zachowania tej zasady, dr Wiland proponuje rozbicie kategorii zaimków wskazujących na dwie klasy: zaimków wskazujących określonych (np. ang. *that*) oraz zaimków wskazujących nieokreślonych (np. rosyjski zaimek *to*). Wykazana jest konieczność modyfikacji hierarchii złożoności strukturalnej (por. Baunaz i Lander 2017). Zaproponowana przez Habilitanta analiza synkretyzmu partykuł spójnikowych oraz zaimków wiąże się z pewnymi kontrowersyjnymi założeniami. Jednym z nich jest rozbicie polskiego spójnika *że* na element *ż-* oraz końcówkę fleksyjną *-e*. Innym dyskusyjnym założeniem jest wyodrębnienie cząstki *-at* w angielskich zaimkach *that* i *what*, potraktowanie jej jako morfemu o funkcji zaimka wskazującego nieokreślonego oraz uznanie elementów *th-* i *wh-* za prefiksy. Trzeba przyznać, że choć założenia takie odbiegają od tradycyjnych morfologicznych opisów spójników oraz zaimków,

to jednak umożliwiają Habilitantowi przedstawienie spójnej analizy, zgodnej z danymi empirycznymi.

Hierarchia złożoności strukturalnej, wprowadzona w rozdziale czwartym, znajduje dalsze potwierdzenie w rozdziale piątym, w którym omawiane są wzorce synkretyzmów zaimków (pytajnych, względnych oraz wskazujących) zaobserwowane w języku łotewskim.

W rozdziale szóstym analizowany jest synkretyzm występujący w języku basaa z grupy języków bantu. Habilitant dowodzi, że pozorne pogwałcenie zasady *ABA w języku basaa można wyjaśnić, jeśli kłopotliwa forma *nú* nie będzie traktowana jako synkretyczna forma zarówno zaimka wskazującego i względnego, lecz będzie uznana za nieokreślony zaimek wskazujący. Na poparcie tej hipotezy przywoływane są dane z języka niemieckiego używanego w Szwajcarii.

Krótki rozdział siódmy przynosi zwięzłe podsumowanie obserwacji poczynionych w monografii. Wskazuje ponadto na zagadnienia, nad którymi warto się pochylić w dalszych badaniach nad mechanizmem leksykalizacji.

Monografia doktora Bartosza Wilanda jest w mojej ocenie bardzo wartościowa naukowo. Prezentuje nowatorską perspektywę badawczą. Autor przeprowadził rzetelną i wielopłaszczyznową analizę danych empirycznych dotyczących wielu języków, różniących się typologicznie oraz należących do rozmaitych grup genetycznych.

Opracowany przez doktora Wilanda wariant modelu nanosyntaktycznego stwarza możliwości jego zastosowania do analizy rozmaitych zjawisk językowych w perspektywie teoretycznej, a także w perspektywie porównawczej.

3. Opisowa ocena pozostałych publikacji podoktorskich Habilitanta

Poza monografią autorską, Habilitant przedstawił do oceny (jako część osiągnięcia naukowego) jedenaście prac, które opublikował po obronie pracy doktorskiej (tj. od lipca 2009 r.). W czterech z nich dr Wiland jest współautorem i ocenia swój wkład na 50%.

Cztery artykuły Habilitanta (w tym jeden współautorski) ukazały się w renomowanych czasopismach językoznawczych o zasięgu międzynarodowym. Pozostałe prace przedstawione do oceny to rozdziały w tomach zbiorowych, opublikowanych w cenionych wydawnictwach europejskich i amerykańskich, m.in. Oxford University Press, John Benjamins, Mouton de Gruyter, oraz Cascadilla Press.

Habilitant rozważa szereg zagadnień z dziedziny składni i morfologii, stosując do ich opisu najnowsze wersje teorii generatywnej. W artykule pt. „Overt evidence from left-branch extraction in Polish for punctuated paths” (2010) omawiane są możliwości przesunięcia składnika frazy pytajnej w języku polskim. Podawane są argumenty za traktowaniem tego rodzaju zmian w szyku wyrazów w zdaniu jako wynikających z kolejnych cyklicznych przesunięć całych fraz. Artykuł ten został opublikowany w bardzo prestiżowym amerykańskim czasopiśmie językoznawczym *Linguistic Inquiry* już w kolejnym roku po uzyskaniu przez Pana Bartosza Wilanda tytułu doktora nauk humanistycznych. Jest to dowód na wysoki potencjał badawczy Habilitanta.

Derywacja szyku wyrazowego odbiegającego od szyku neutralnego w języku polskim jest tematem dwóch kolejnych artykułów doktora Wilanda, tj. „Paths in remnant movement: A single solution to three problems in the Polish OVS syntax” (2013) oraz „*Le charme discret*

of remnant movement: Crossing and nesting in Polish OVS sentences” (2016). Habilitant wykazuje konieczność zastosowania operacji tzw. przesunięcia pozostałości składnika (ang. *remnant movement*) w procesie derywowania zdań z uszeregowaniem elementów OVS, tj. dopełnienie - czasownik - podmiot. Zwraca uwagę na fakt, że wynikiem przesunięcia pozostałości składnika jest powstanie zależności skrzyżowanych oraz zagnieżdżonych.

W bardzo obszernej pracy „The shift to strict VO in English at the PF-interface” (2012), napisanej przez doktora Bartosza Wilanda oraz doktor Agnieszkę Pysz (2012), przedstawiona została analiza zmian w szyku wyrazowym, jakie zaobserwowano w historii języka angielskiego. Autorzy wykazują, że wprowadzenie sztywnego szyku VO w miejsce szyku swobodnego nie było powodem, lecz wynikiem, redukcji i utraty końcówek fleksyjnych przez rzeczowniki angielskie.

W innym artykule napisanym we współautorstwie, tj. „The symmetric syntax of Japanese complex verbs and Slavic prefixes” (2014), Bartosz Wiland oraz Yoshio Endo dowodzą, że czasowniki o znaczeniu aspektowym w języku japońskim tworzą sekwencje projekcji funkcjonalnych, które są odbiciem zwierciadlanym ciągów prefiksów o funkcji aspektowej w języku polskim.

Kolejny artykuł dotyczący prefiksacji, tj. „Prefix stacking, syncretism, and the syntactic hierarchy” (2012), stanowi udaną próbę zastosowania modelu nanosyntaktycznego do opisu możliwych sposobów kumulacji prefiksów czasownikowych w języku polskim. Habilitant przyjmuje - zaproponowany w nanosyntaktycznych pracach M. Starke’a - podział prefiksów na leksykalne (znajdujące się wewnątrz vP) i superleksykalne (na zewnątrz vP). Autor bada pozycje zajmowane przez fonologicznie identyczne lub odmienne pod względem funkcji (homonimiczne) prefiksy, np. prefiks *po-* wykazujący zarówno znaczenie dystrybutywne jak i delimitatywne. Dr Wiland potrafi wykorzystać hierarchię sekwencji funkcjonalnych do wyjaśnienia, które kombinacje prefiksów (i w jakim uporządkowaniu linearnym) są akceptowalne w języku polskim. Ciekawe byłoby zobaczyć, czy Habilitant uznaje za adekwatną dla języka polskiego hipotezę postawioną na podstawie materiału z języka rosyjskiego przez S. Tatevosova. Tatevosov (2008) zakłada istnienie prefiksów zajmujących pozycję pośrednią pomiędzy leksykalnymi i superleksykalnymi przedrostkami.

Zainteresował mnie szczególnie artykuł „Functional sequence zones and Slavic L>T>N participles”, autorstwa Lucie Taraldsen Medovej i Bartosza Wilanda. Autorzy podejmują w nim problem rywalizacji pomiędzy sufiksami *-t-*, *-n-* oraz *-l-/l-* tworzącymi imiesłowowy przymiotnikowe w języku polskim oraz czeskim. Zakładają, że różne sekwencje projekcji funkcjonalnych są realizowane fonologicznie przez wybrany z tej grupy sufiks. Formułują oryginalną hipotezę, że sekwencja rdzeni funkcjonalnych realizowana jako sufiks *-l-/l-* (np. w przymiotnikach *padły* lub *zmarły*) zawiera „resztki” pozostałe po operacji przesunięcia dopełnienia do pozycji podmiotu (tzw. *accusative case peels*). Mam nadzieję, że w przyszłości Habilitant podejmie próbę zastosowania swojego modelu teoretycznego do wyjaśnienia współistnienia form imiesłowowych z sufiksem *-l-* oraz sufiksem *-t-* (np. *nasiąkły* - *nasiąknięty*, *spierzchły* - *spierzchnięty*) (por. Cetnarowska 2012). Ciekawe są obserwacje w tymże artykule dotyczące różnic pomiędzy imiesłowami przymiotnikowymi w języku czeskim i polskim.

Zakres tematyczny pozostałych, zwłaszcza najnowszych, przedstawionych do oceny publikacji zajął się z tematyką monografii habilitacyjnej doktora Wilanda. Należy tu m.in.

artykuł „Ordering paradoxes in a cross-categorial paradigm: On syncretisms with the declarative complementizer” (2018), który jest do pewnego stopnia skróconą wersją wybranych rozdziałów z monografii autorskiej (jak zauważa sam Autor). Zjawisku synkretyzmu międzykategorialnego poświęcona jest ponadto praca „A note on lexicalizing ‘what’ and ‘who’ in Russian and in Polish” (2018), opublikowana w polskim czasopiśmie językoznawczym o zasięgu międzynarodowym, tj. *Poznań Studies in Contemporary Linguistics (PSiCL)*. Chciałabym podkreślić, że chociaż leksykalizacja zaimków *čto, kto* oraz *co* jest tematem podrozdziału 4.4.2 w monografii autorskiej Habilitanta, to omówienie tego zagadnienia w artykule z PSiCL-a jest bardziej dogłębne i szczegółowe. Dr Wiland przedstawia w nim propozycję dekompozycji semantycznej zaimków pytajnych. Rozważa także wady i zalety alternatywnego sposobu leksykalizacji tychże zaimków, wynikającego z przyjęcia tzw. Poprawionej Zasady Nadzbioru (ang. *Revised Superset Principle*), odmiennej od standardowej wersji tej zasady (por. Starke 2018). Moim zdaniem, należy docenić tę umiejętność porównywania rozmaitych wersji teorii nanosyntaktycznej i uzasadnienia wyboru jednej z nich. Świadczy to o doskonałej znajomości najnowszych trendów w rozwoju wybranej przez Habilitanta dziedziny oraz teorii.

Ważnym osiągnięciem doktora Bartosza Wilanda jest publikacja artykułu „Semelfactives are bigger than degree achievements. The nanosyntax of Czech and Polish semelfactives and degree achievement verb stems” w czasopiśmie *Natural Language and Linguistic Theory*. Ten obszerny artykuł, napisany przez Habilitanta razem z dr Lucie Taraldsen Medovą, ma przejrzystą strukturę. Zagadnienia dotyczące semantyki oraz składni czasowników z sekwencją tematyczną *-nq-* w polszczyźnie oraz *-nou-* w czeszczyźnie są tu omawiane w szerszym zakresie niż w rozdziale trzecim monografii autorskiej doktora Wilanda. Autorzy przekonująco dowodzą przydatności teorii nanosyntaktycznej do analizy struktury czasowników słowiańskich.

4. Ogólna ocena dorobku naukowo-badawczego

A/ ocena publikacji

Chciałabym podkreślić wysoką punktację (często najwyższą w danej dziedzinie) czasopism naukowych, w których zostały opublikowane w latach 2009-2019 artykuły doktora Bartosza Wilanda. Większość z tych czasopism posiada wysoki Impact Factor, np. *Linguistic Inquiry* (IF=1,556), *Natural Language and Linguistic Theory* (IF=1,130), *Poznań Studies in Contemporary Linguistics* (IF=0,250).

B/ sumaryczny impact factor

Sumaryczny *impact factor* według listy Journal Citation Reports (JCR), wynosi 2,936 dla poddoktorskich artykułów doktora Bartosza Wilanda, jak podaje sam Habilitant (w Załączniku nr 4 do swojego wniosku).

C/ liczba cytowań

Liczba cytowań wszystkich publikacji doktora Bartosza Wilanda według Web of Science (WoS) na chwilę obecną (1. marca 2020 r.) wynosi 7 (w tym 1 cytowanie artykułu „Feature valuation by sideward movement” sprzed obrony pracy doktorskiej).

Według Publish and Perish (na podstawie Google Scholar), publikacje Habilitanta były cytowane 128 razy (stan na dzień 1. marca 2020 r.).

D/ indeks Hirscha

Indeks Hirscha według bazy Web of Science wynosił 1 (w 2019 r.), a według bazy Publish and Perish (na podstawie Google Scholar) - wynosił 7.

E/ kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach

Habilitant jest obecnie głównym wykonawcą (i autorem wniosku) w projekcie badawczym pt. „Nanosyntaktyka Partykuł Spójnikowych”, realizowanym w latach 2017-2020 dzięki grantowi NCN (Opus 11, grant 2016/21/B/HS2/00619).

F/ międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową

W roku 2011 Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (FNP) przyznała Habilitantowi stypendium START - dla wybitnych młodych uczonych na początku kariery naukowej, posiadających udokumentowane osiągnięcia w swojej dziedzinie badań.

W roku 2010 Premier Rady Ministrów RP przyznał doktorowi Wilandowi nagrodę za wyróżnioną pracę doktorską „Aspects of order preservation in Polish and English”.

W roku 2007 Bartosz Wiland uzyskał Stypendium Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta (Junior Research Award) oraz wygrał konkurs na stanowisko Visiting Graduate Student w Zakładzie Lingwistyki i Filozofii MIT (Massachusetts Institute of Technology).

G/ wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych

Habilitant wygłosił referaty lub przedstawił plakaty naukowe na 23 konferencjach międzynarodowych lub krajowych (w tym 9 w okresie poprzedzającym uzyskanie stopnia doktora). Były wśród nich renomowane konferencje językoznawcze organizowane w USA, m.in. bardzo prestiżowa doroczna konferencja Linguistic Society of America (2019 r., 2008 r.), konferencja Formal Approaches to Slavic Linguistics (2014, 2011), konferencja North East Linguistic Society (NELS), oraz West Coast Conference on Formal Linguistics (WCCFL). Dr Bartosz Wiland wygłosił dwa wykłady jako zaproszony prelegent na konferencjach i warsztatach organizowanych na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz na uniwersytecie UiT w Tromsø (Norwegia).

5. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego, działalności wydawniczej oraz osiągnięć w zakresie współpracy międzynarodowej

i/ dorobek organizacyjny, dydaktyczny i popularyzatorski

Dr Bartosz Wiland wykazuje duże zaangażowanie w działalność organizacyjną na macierzystym uniwersytecie. Był członkiem komitetu organizacyjnego i sekretarzem konferencji 41. Poznań Linguistic Meeting (2009) oraz zorganizował wspólnie z prof. dr hab. Jackiem Witkosiem warsztaty pt. Workshop on Lexical and Functional Decomposition in

Grammar (UAM, 2010). Był ponadto inicjatorem i członkiem komitetu organizacyjnego konferencji 1. Student Conference on Formal Linguistics oraz 2. Student Conference on Formal Linguistics (odbywających się w Poznaniu).

Dr Bartosz Wiland posiada wyróżniające osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki. Opracował i prowadził na Wydziale Anglistyki UAM kurs do wyboru „Wprowadzenie do Nanosyntaktyki i synkretyzmu”. Przez 12 lat (w okresie 2006-2018) był przewodniczącym koła naukowego Syn & Sin na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Organizował sportkania z prelegentami lub wygłaszał sam wykłady popularyzujące najnowsze trendy w składni generatywnej (m.in. w modelu nanosyntaktycznym). Ważnym w dorobku dydaktyczno-popularyzatorskim jest też przygotowanie i prowadzenie przez Habilitanta (nieodpłatnie) tygodniowego kursu na temat składni prefiksów słowiańskich (The Syntax of Slavic Prefixes) podczas szkoły letniej językoznawstwa EGG (Eastern European Generative Grammar) na Uniwersytecie Wrocławskim w lipcu 2012 r.

Habilitant jest promotorem pomocniczym w przewodzie mgr Pauliny Łęskiej, wszczętym w lutym 2018 r. na Wydziale Anglistyki UAM w Poznaniu (tytuł rozprawy doktorskiej „Quantifiers scope as a diagnostic for the position of arguments of ditransitive verbs”). Jest ponadto pomocniczym opiekunem naukowym (przed otwarciem przewodu na UAM) mgra Jakuba Dekiera (tytuł rozprawy „The nanosyntax of indefinite pronouns”).

Jest pełnomocnikiem Dziekana Wydziału Anglistyki UAM do spraw badania losów absolwentów.

ii/ osiągnięcia we współpracy międzynarodowej; staże w zagranicznych ośrodkach naukowych; recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach międzynarodowych i krajowych

Habilitant posiada znaczne doświadczenie we współpracy międzynarodowej. Jak zostało wymienione powyżej (w przedstawieniu sylwetki Habilitanta), znaczącym osiągnięciem Pana Bartosza Wilanda było odbycie 6-miesięcznego stażu doktorskiego w Zakładzie Lingwistyki i Filozofii (Department of Linguistics and Philosophy) w Massachusetts Institute of Technology w Cambridge, MA w USA.

Habilitant nie załącza we wniosku informacji na temat udziału w programach europejskich lub międzynarodowych, oraz w konsorcjach i sieciach badawczych. Nie podaje, czy jest członkiem komitetów redakcyjnych i rad naukowych czasopism.

Dr Bartosz Wiland jest członkiem Linguistic Society of America. Został ponadto wybrany na członka akademii naukowej Young Academy of Europe (YAE) w okresie 2015-2020 (<http://yacadeuro.org>). Podejmuje w ramach YAE starania o zmianę procedury ewaluacyjnej grantów ERC (tak, aby stała się bardziej korzystna dla wnioskodawców o granty pochodzących z Europy Środkowo-Wschodniej).

Habilitant wziął czynny udział w wielu renomowanych konferencjach międzynarodowych (wymienionych w punkcie 4G powyżej). Wygłosił wykłady gościnne na uniwersytetach niemieckich i norweskich, m.in. w Wuppertalu, w Poczdamie, na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie oraz na uniwersytecie w Tromsø.

Dr Bartosz Wiland był wielokrotnie proszony o ocenę abstraktów na konferencje międzynarodowe (odbywające się w Europie lub USA). Recenzował artykuły zgłoszone do znanych i wysoko punktowanych czasopism językoznawczych, m.in. do *Linguistic Inquiry*,

Journal of Slavic Linguistics, Morphology, Glossa, Studia Linguistica, oraz *Poznań Studies in Contemporary Linguistics*. Powierzano mu recenzowanie rozdziałów w tomach zbiorowych (opublikowanych w europejskich wydawnictwach Mouton de Gruyter, Peter Lang, oraz Language Science Press). Opracował ponadto recenzję całej monografii, która ukazała się w amerykańskim wydawnictwie MIT Press.

6. Konkluzja

Bardzo wysoko oceniam monografię autorską, jak też pozostałe publikacje Habilitanta, pod względem formalnym i merytorycznym. Doceniam jego działalność organizacyjną, popularyzatorską i dydaktyczną. Dr Bartosz Wiland jest naukowcem znanym oraz szanowanym w międzynarodowym środowisku językoznawczym

Stwierdzam z całym przekonaniem, że dorobek naukowy doktora Bartosza Wilanda spełnia z nawiązką wymagania określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. i może być podstawą do nadania Wnioskodawcy stopnia doktora habilitowanego. Uważam, że tak znakomity dorobek (zwłaszcza w zakresie publikacji naukowych i współpracy międzynarodowej) stanowi także podstawę do wysunięcia wniosku o nagrodę.

Bożena Cetnarowska

dr hab. Bożena Cetnarowska, prof. UŚ

Sosnowiec, 2 marca 2020 r.

Literatura cytowana w recenzji:

- Baunaz, Lena i Eric Lander. 2017. Syncretisms with the nominal complementizer. *Studia Linguistica* 72(3): 537–570.
- Bobaljik, Jonathan. 2007. On comparative suppletion. <http://ling.auf.net/lingbuzz/000443>.
- Caha, Pavel. 2009. The nanosyntax of case. CASTL/University of Tromsø dissertation.
- Cetnarowska, Bożena. 2012. The mixing of passive and non-passive resultative adjectives in Polish. *Lingua Posnaniensis* 54 (2): 23–35.
- Kucała, Marian. 1966. *Rozwój iteratiwów dokonanych w języku polskim*. Wrocław–Warszawa–Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Starke, Michal. 2009. Nanosyntax: A short primer to a new approach to language. *Nordlyd* 36(1): 1–6.
- Starke, Michal. 2018. Complex left branches, spellout and prefixes. W: Lena Baunaz, Karen De Clercq, Liliane Haegeman i Eric Lander (red.), *Exploring Nanosyntax*, 239–249. New York: Oxford University Press.
- Tatevosov, Sergei. 2008. Intermediate prefixes in Russian. W: Andrei Antonenko, Christina Bethin i John Bailyn (red.), *Formal Approaches to Slavic Linguistics 16. The Stony Brook Meeting 2009*, 423–445. Ann Arbor: Michigan Slavic Publications.

- Waszakowa, Krystyna. 1993. *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki z formantami paradygmatycznymi*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Wróbel, Henryk. 1998. Słowotwórstwo czasowników. Czasowniki odczasownikowe. W: Renata Grzegorczykowa, Roman Laskowski i Henryk Wróbel (red.), *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*, 536–568. Warszawa: PWN.

30w